USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Mgr. Davida Hipšra a soudců JUDr. Tomáše Foltase a Mgr. Lenky Krupičkové v právní věci žalobce: **A. N.**, zastoupen JUDr. Anitou Pešulovou, advokátkou se sídlem Nuselská 499/132, Praha 4, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad štolou 936/3, Praha 7, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 27. 2. 2020, č. j. 13 Az 62/2018 - 54,

takto:

I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

III. Ustanovené zástupkyni žalobce advokátce JUDr. Anitě Pešulové **se přiznává** odměna za zastupování v řízení o kasační stížnosti ve výši 3 400 Kč, která jí bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů od právní moci tohoto usnesení.

Odůvodnění:

I.

[1] Rozhodnutím ze dne 24. 9. 2018 č. j. OAM-438/ZA-ZA11-P17-2018, žalovaný neudělil žalobci mezinárodní ochranu podle § 12 až 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále „zákon o azylu“).

II.

[2] Žalobce podal proti rozhodnutí žalovaného žalobu k Městskému soudu v Praze, který ji zamítl rozsudkem ze dne 27. 2. 2020, č. j. 13 Az 62/2018 - 54. Rozsudek městského soudu, stejně jako zde uváděná judikatura Nejvyššího správního soudu, je k dispozici na www.nssoud.cz a soud na něj na tomto místě pro stručnost odkazuje.

III.

[3] Žalobce (dále jen „stěžovatel“) podal proti rozsudku městského soudu kasační stížnost z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s.

[4] Podle stěžovatele byla porušena zásada materiální pravdy. Žalovaný neposoudil, respektive zcela překroutil důvody pro podání žádosti o udělení mezinárodní ochrany, přičemž městský soud nesprávná zjištění převzal. Městský soud nesprávně vyhodnotil a interpretoval důvodné obavy stěžovatele z pronásledování ze strany soukromých osob, které však v minulosti byly činné ve státních orgánech (policista a finanční úředník). Lze tedy předpokládat, že tyto osoby mají určité kontakty a možnost, jak jej zdiskreditovat. Stěžovateli byla de facto znemožněna jakákoliv výdělečná činnost, tedy zdroj obživy. Přestože z podkladových zpráv o zemi původu vyplývá, že Uzbekistán nelze považovat za demokratickou zemi, dospěl městský soud k závěru, že stěžovatel měl možnost se obrátit se svými problémy na příslušné orgány. V této souvislosti však stěžovatel poukazoval na to, že by se musel obrátit na ty osoby, které jsou původcem jeho obav. Navíc ze zpráv o zemi původu nebylo zjištěno, zda v Uzbekistánu vůbec funguje ochrana před nezákonnými postupy úředních osob či policie. Podle názoru stěžovatele, správní orgán v řízení nepostupoval tak, aby byl řádně zjištěn skutkový stav věci a nepřihlédl k individuálním okolnostem daného případu. Městský soud pak pouze převzal závěry žalovaného a nevypořádal se všemi v žalobě uplatněnými námitkami. Stěžovatel proto navrhl, aby Nejvyšší správní soud zrušil jak napadený rozsudek, tak i rozhodnutí žalovaného a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení.

IV.

[5] Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[6] Jednou z podmínek věcného přezkumu kasační stížnosti ve věci mezinárodní ochrany je její přijatelnost. Kasační stížnost je podle § 104a odst. 1 s. ř. s. přijatelná, pokud svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Výkladem institutu přijatelnosti se Nejvyšší správní soud zabýval například v usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, publ. pod č. 933/2006 Sb. NSS, na které pro stručnost odkazuje.

[7] Nejvyšší správní soud neshledal v posuzované věci přesah vlastních zájmů stěžovatele ani zásadní pochybení městského soudu, které by mohlo mít dopad do jeho hmotněprávního postavení. Ustálená a vnitřně jednotná judikatura Nejvyššího správního soudu totiž poskytuje dostatečnou odpověď na uplatněné kasační námitky a stěžovatel ve své argumentaci nevyložil žádné důvody, které by svědčily pro odklon.

[8] K tvrzené nepřezkoumatelnosti spočívající v nedostatku důvodů se v obecné rovině Nejvyšší správní soud mnohokrát vyjádřil (viz např. rozsudky ze dne 4. 12. 2003, č. j. 2 Ads 58/2003 - 75, ze dne 29. 7. 2004, č. j. 4 As 5/2003 - 52, ze dne 18. 10. 2005, č. j. 1 Afs 135/2004 - 73, č. 787/2006 Sb. NSS, ze dne 14. 7. 2005, č. j. 2 Afs 24/2005 - 44, č. 689/2005 Sb. NSS, ze dne 25. 5. 2006, č. j. 2 Afs 154/2005 - 245, ze dne 17. 1. 2008, č. j. 5 As 29/2007 - 64). Rozhodnutí soudu je třeba považovat za nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů zejména tehdy, pokud není zřejmé, jakými úvahami se soud řídil

při naplňování zásady volného hodnocení důkazů nebo při utváření právního závěru, z jakého důvodu soud považoval žalobní námitky za liché či mylné nebo proč nepovažoval právní argumentaci v žalobě za důvodnou. Meritorní přezkum rozhodnutí soudu je tak možný pouze za předpokladu, že se jedná o rozhodnutí srozumitelné, které je opřeno o dostatek relevantních důvodů, z nichž je zřejmé, proč soud rozhodl tak, jak je uvedeno v jeho výroku. Tato kritéria napadený rozsudek splňuje, neboť je z jeho odůvodnění zcela zřejmé, jakými úvahami byl při posouzení věci v rozsahu žalobních bodů městský soud veden a k jakému závěru na jejich základě dospěl. Že přitom zaujal stejný právní názor, jaký vyjádřil žalovaný v napadeném rozhodnutí, nemůže vést k závěru o nepřezkoumatelnosti jeho vlastního rozhodnutí. Požadovat po městském soudu, aby vlastními a jinými slovy přeformuloval již jednou vyjádřené, by bylo zbytečné a neúčelné. K tomu Nejvyšší správní soud odkazuje na usnesení ze dne 22. 9. 2016, č. j. 6 Azs 167/2016 - 31, kde uvedl: *„Jestliže soud v řízení podle § 65 a násl. s. ř. s. shledá právní názor správního orgánu správným, je logické, že tento názor do odůvodnění svého rozhodnutí převezme. Převyprávěním téhož, jen jinými slovy, by soud k ochraně práv stěžovatele nikterak nepřispěl.“* V této souvislosti je třeba ještě dodat, že povinnost soudu posoudit všechny žalobní námitky neznamená, že byl městský soud povinen reagovat na každou dílčí argumentaci uplatněnou stěžovatelem a tu obsáhle vyvrátit; jeho úkolem bylo uchopit obsah a smysl žalobní argumentace a vypořádat se s ní (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 5. 2009, č. j. 9 Afs 70/2008 - 130). Rovněž v tomto ohledu napadený rozsudek městského soudu plně obstojí.

[9] V daném případě bylo v průběhu správního řízení objasněno a mezi stranami není sporné, že tvrzeným důvodem žádosti o udělení mezinárodní ochrany je obava stěžovatele z pronásledování, resp. hrozby vážné újmy ze strany bývalých státních zaměstnanců - dopravního policisty a finančního úředníka (nyní tedy již soukromých osob), na jejichž postup vůči stěžovateli si stěžoval jeho otec, a kteří byli v důsledku toho propuštěni ze zaměstnání. Přestože měl stěžovatel podle svého tvrzení obavu o bezpečí své rodiny a cítil se být ohrožen, neobrátil se s žádostí o pomoc na příslušné uzbecké státní orgány a svou situaci vyřešil odjezdem do České republiky, přičemž v Uzbekistánu zanechal své rodiče, manželku a dvě nezletilé děti.

[10] Nejvyšší správní soud se otázkou pronásledování soukromými osobami zabýval v řadě svých rozhodnutí, z nichž lze uvést např. rozsudek ze dne 10. 3. 2004, č. j. 3 Azs 22/2004 - 48. V tomto rozsudku dospěl k závěru, který formuloval v právní větě, že *„Skutečnost, že žadatel o azyl má v zemi původu obavy před vyhrožováním ze strany soukromé osoby, není bez dalšího důvodem pro udělení azylu podle ustanovení § 12 zákona č. 325/1999, o azylu, ve znění zákona č. 2/2002 Sb., tím spíše v situaci, kdy politický systém v zemi původu žalobce dává občanům možnost domáhat se ochrany svých práv u státních orgánů, a tyto skutečnosti v řízení o udělení azylu nebyly vyvráceny.“* V právní větě rozsudku ze dne 10. 2. 2006, č. j. 4 Azs 129/2005 - 54, je uvedeno, že *„Obecné tvrzení stěžovatele o obavách z pronásledování či nebezpečí, které mu hrozí v zemi původu, bez prokázání existence takového nebezpečí, za situace, kdy se stěžovatel v zemi původu neobrátil se svými problémy na příslušné orgány, nelze podřadit pod zákonem vymezené důvody udělení azylu.“* Z další judikatury Nejvyššího správního soudu pak vyplývá, že *„Neučinil-li stěžovatel žádné kroky k využití všech prostředků, které právní řád v zemi jeho původu k ochraně práv a svobod poskytuje, nelze učinit závěr, že by mu taková ochrana nebyla poskytnuta, případně že by mu sice poskytnuta*

byla, ale neúčinně“ (rozsudek ze dne 11. 3. 2004, č. j. 6 Azs 8/2003 - 44). V této souvislosti lze odkázat rovněž na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 12. 2005, č. j. 6 Azs 479/2004 - 41, podle kterého pro to, „*aby bylo možné shledat absenci ochrany ze strany státu, musel by stěžovatel vyčerpat všechny reálně dostupné prostředky ochrany.*“ Jestliže stěžovatel vyjádřil obecnou nedůvěru v justiční systém v zemi jeho původu, k tomu Nejvyšší správní soud připomíná, že podle konstantní judikatury pouhou nedůvěru občana ve státní instituce ve vlasti nelze podřadit pod důvody pro udělení mezinárodní ochrany (srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 3. 2004, č. j. 5 Azs 7/2004 - 37, a ze dne 21. 11. 2003, č. j. 7 Azs 13/2003 - 40).

[11] Otázkou hrozby vážné újmy ze strany soukromých osob se Nejvyšší správní soud zabýval podrobně např. v rozsudku ze dne 16. 9. 2008, č. j. 3 Azs 48/2008 - 57, v němž dospěl k závěru, že soukromé osoby mohou být původci jak pronásledování (§ 12 zákona o azylu), tak vážné újmy (§ 14a zákona o azylu); obdobně též např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 9. 2008, č. j. 5 Azs 66/2008 - 70, ze dne 31. 10. 2008, č. j. 5 Azs 50/2008 - 62, ze dne 27. 10. 2011, č. j. 6 Azs 22/2011 - 108, ze dne 18. 12. 2008, č. j. 1 Azs 86/2008 - 101, ze dne 28. 7. 2009, č. j. 5 Azs 40/2009 - 74. K samotnému pojmu „reálné nebezpečí“ a důkaznímu standardu se Nejvyšší správní soud vyslovil podrobně v rozsudcích ze dne 21. 5. 2008, č. j. 2 Azs 48/2007 - 71, ze dne 26. 3. 2008, č. j. 2 Azs 71/2006 – 82, ze dne 30. 9. 2008, č. j. 5 Azs 66/2008 - 70. V posledně citovaném rozsudku Nejvyšší správní soud připomněl, že to, že je původcem vážné újmy čistě nestátní subjekt, neznamená, že se žadatel o mezinárodní ochranu musí vždy obrátit na poskytovatele ochrany zakotvené v čl. 7 odst. 1 Směrnice Rady 2004/83/ES ze dne 29. 4. 2004. Pokud je zjevné, že orgány v zemi původu nejsou schopny (např. proto, že vůbec neexistují) či ochotny (např. proto, že určitou skupinu ve společnosti systematicky odmítají chránit, ač ji samy neperzekuují) poskytnout účinnou ochranu před vážnou újmou způsobenou nestátními subjekty, rovněž nelze po žadateli požadovat, aby se na tyto orgány obracel. Současně podotkl, že břemeno tvrzení ohledně nedostupnosti (resp. nedostatečnosti) ochrany v zemi původu leží na straně žadatele.

[12] V nyní posuzovaném případě však stěžovatel toto břemeno tvrzení neunesl, a tím nesplnil jednu z nezbytných podmínek pro udělení doplňkové ochrany. Stěžovatel neprokázal, že by se nemohl obrátit na státní orgány v případě výhružek ze strany bývalého policisty a finančního úředníka. Stěžovatel nefunkčnost soudního systému dovozuje z obecných informací, jakož i z informací nijak s jeho osobou nesouvisejících. Nicméně nijak neprokázal, že v jeho konkrétním případě by státní orgány, pokud by se na ně obrátil, násilné jednání bývalých státních zaměstnanců schvalovaly, tolerovaly či jej přímo podporovaly. Neuvedl ani nic, co by naznačovalo, že by jednání ze strany státních orgánů vůči jeho osobě bylo jakkoli předurčené. Ze stěžovatelem popsaných okolností nic nenasvědčuje tomu, že by orgány v zemi původu nebyly schopny, či ochotny poskytnout ochranu před vážnou újmou způsobenou soukromými osobami (nestátními subjekty). V této souvislosti Nejvyšší správní soud považuje za vhodné ve shodě s městským soudem poukázat na tvrzení stěžovatele, že jeho otec si opakovaně stěžoval na postup finančního úředníka a policisty, kteří stěžovateli neoprávněně uložili několik pokut, přičemž se svými stížnostmi uspěl a tyto osoby byly propuštěny ze zaměstnání. Uvedené tvrzení samotného stěžovatele tedy svědčí naopak o tom, že státní orgány v zemi jeho původu jsou schopny poskytnout svým občanům účinnou pomoc.

[13] Nejvyšší správní soud proto dospěl k závěru, že žalovaný i městský soud se přezkoumatelně a věcně správně vypořádali s otázkou, zda byly naplněny podmínky pro přiznání azylu podle § 12 písm. b) zákona o azylu či doplňkové ochrany podle § 14a zákona o azylu. Vyložili, proč mají za to, že stěžovatel může využít ochrany státních orgánů v Uzbekistánu, a to jak s ohledem na celkovou situaci v dané zemi, tak s přihlédnutím ke konkrétním okolnostem jeho případu. Rovněž zdůvodnili, proč se s tvrzením stěžovatele ohledně nedostupnosti ochrany státních orgánů neztotožnili, přičemž stěžovatel v kasační stížnosti s tímto závěrem polemizoval pouze velmi obecným způsobem.

[14] Je třeba poukázat rovněž na to, že stěžovatel o udělení mezinárodní ochrany nepožádal bezprostředně po svém příjezdu na území České republiky, kam přijel již v září 2017. O udělení mezinárodní ochrany požádal až dne 22. 5. 2018 za situace, kdy mu bylo uloženo správní vyhoštění (č. j. KRPA-338072/ČJ-2017-000022) a vydán výjezdní příkaz s platností od 14. 5. 2018 do 23. 5. 2018. Lze proto předpokládat, že o udělení mezinárodní ochrany požádal, aby si legalizoval svůj pobyt na území České republiky a vyhnul se tak správnímu vyhoštění. V jeho jednání tak lze spatřovat účelovost (srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 2. 2006, č. j. 4 Azs 129/2005 - 54, a ze dne 29. 6. 2005, č. j. 4 Azs 519/2004 - 83).

[15] Na závěr Nejvyšší správní soud pro úplnost dodává, že prostřednictvím azylového řízení nelze žádat o legalizaci pobytu v České republice, neboť pro takový účel obsahuje právní řád České republiky jiné nástroje, konkrétně instituty podle zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 11. 2004, č. j. 7 Azs 117/2004 - 57). Stěžovatel si nemůže zvolit využití institutů zákona o azylu namísto institutů zákona o pobytu cizinců, neboť mezinárodní ochrana je specifický institut sloužící jako štít lidem, kteří byli ve své vlasti pronásledováni či ohroženi vážnou újmou, nikoli univerzálním nástrojem pro legalizaci pobytu. Právě instituty právní úpravy pobytu cizinců na území České republiky jsou určeny pro případy tohoto druhu, když stěžovatel ve správním řízení sám uvedl, že usiluje o legální pobyt v České republice. Pokud má stěžovatel zájem setrvat v České republice a žít zde, je třeba, aby o to usiloval prostřednictvím institutů zákona o pobytu cizinců.

[16] S poukazem na shora uvedené důvody Nejvyšší správní soud odmítl kasační stížnost jako nepřijatelnou podle § 104a s. ř. s.

[17] Výrok o nákladech řízení o kasační stížnosti se opírá o § 60 odst. 3 větu první s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s., podle nichž žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení, byla-li kasační stížnost odmítnuta.

[18] Ustanovené zástupkyni stěžovatele Nejvyšší správní soud přiznal odměnu za jeden úkon právní služby spočívající v podání kasační stížnosti [§ 11 odst. 1 písm. d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů] ve výši 3.100 Kč [§ 9 odst. 4 písm. d) a § 7 bod 5 advokátního tarifu], k čemuž náleží náhrada hotových výdajů ve výši 300 Kč

(§ 13 odst. 4 advokátního tarifu). Celkem tedy odměna ustanovené advokátky činí částku ve výši 3 400 Kč. Tato částka jí bude vyplacena do 30 dnů od právní moci tohoto usnesení z účtu Nejvyššího správního soudu.

Poučení: Proti tomuto usnesení **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 22. října 2020

Mgr. David Hipšr
předseda senátu